

Михайло Кірсенко,
доктор історичних наук, професор,
Національний університет
«Києво-Могилянська Академія»

ПЕРЕГУК І ВИТОКИ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВЗАЄМИН

***Анотація.** Розглянуто, проаналізовано епізодичні контакти українців з Америкою протягом XVII-XVIII сторіч, найперші поселенці, військово-морські зв'язки (наприклад, американець на чолі козацької флотилії), символічні пам'ятні місця (наприклад, будинок Посольства України в історії столиці США Вашингтону), участь в Американській революції останньої третини XVIII ст. (Війні за незалежність північноамериканських колоній Великої Британії 1775 – 1783 рр.) і Громадянській війні в США 1861 – 1865 рр., ідеал Америки в Тараса Шевченка, економічна мотивація, політичні причини і етапи, хвилі масової еміграції українців з Австро-Угорщини і Російської імперії до Сполучених Штатів XIX-XX сторіч, статистичні відомості, регіональний розподіл і щільність, а також особливості української діаспори, порівняння трагедій американських тубільців і радянського геноциду, професійні вподобання українців США, громади, спілки, шкільництво, жіночий рух, православні та греко-католицькі церкви, взаємодопомога, хори, концерти музики, фольклорні та мистецькі фестивалі, театральні вистави, періодика, приклади внеску української діаспори в Сполучених Штатах у добробут, винахідництво, суспільний розвиток, поступ науки і культури США, досвід у підтримці прагнення України до свободи, державності, демократії.*

***Ключові слова:** Україна, США, еміграція, війни, діаспора, громадські організації, культура, взаємини.*

Співпраця України і Сполучених Штатів дедалі ширшає. В США чимало пишеться про активну українську спільноту [3, 5, 6]. Корисно розглянути ранній період розвитку зв'язків і впливів, порівняти спільні риси вдачі та історії обох народів.

Карпатські лемки жартують, ніби вони зустріли Колумба в Новому Світі. Цікавість і доля кидали українців по світу. Американці мають пам'ятки Пуєбло, а українці Трипільську культуру, чиї творці були їхніми попередниками, але не предками. Українці є автохтонами, а американці – нащадки іммігрантів. Та взаємопов'язаність ставлень до свого народу і своєї країни спонукали американських німців і японців воювати за Сполучені Штати, а російськомовних громадян України лояльно захищати її від російської агресії.

Межа цивілізації Речі Посполитої з тюркським Диким Полем сторіччями човгала степом з північного заходу на південний схід, аж поки важкий чобіт Росії не роздушив Крим. Пам'ять зберегла спогад і прагнення до Межимор'я від Балтики до Босфору. Рухливий кордон між рільничими теренами колоністів і преріями тубільних племен Америки посувався від Атлантики до Тихого океану за піснею «від моря до осяйного моря». На Середньому Заході США є цвинтарі та статуї піонерів-поселенців, які орали цілину назирці зі зброєю і розбудовували самоврядні громади. Нашадки козаків розуміли і шанували вільнолюбну вдачу.

Моряк і вояк з Англії бував у Криму і Речі Посполитій, заснував Джеймстаун у Вірджинії та оприлюднив 1630 р. свої автобіографічні «Достовірні записки про подорожі, спостереження і пригоди капітана Джона Сміта в Європі, Африці й

Америці з 1593 по 1629 р. від Р. Хр.». В другому томі згадано Івана Богдана, що на вітрильнику «Марія і Маргарита» прибув до Нового Світу 1608 р. [1]. Цей тесля робив дьоготь, знався на скловарінні; тож з мануфактур за океаном перша гута була в Джеймстауні. Богдан 1619 р. збув страйк, і місто виконало вимогу визнати заробітчан громадянами поряд з англійцями. На думку поляків, це лікар-русин або кашуб Лаврентій Богун. Клуб коломийців 2008 р. влаштував виставку до 400-річчя появи українця в Америці. Олесь Семчук співав баладу на слова Миколи Савчука, автора книжки «Колумб з Коломиї» [13]. Є горнятко-сувенір, кольорові та чорно-білі листівки (автори І. Бежук, М. Ганущак, О. Ясінська). У Коломиї відкрито меморіальну дошку (автори Б. Гладкий, В. Городецький).

Перед Білим Домом є бронзові постаті іноземців, які допомогли США у Війні за незалежність. Барон Штойбен навчав армію Континентального Конгресу. Маркіз Лафает залучив волонтерів, а граф Рошамбо привів французький корпус проти Британії. На четвертому кутку пам'ятник Тадеушеві Косцюшку, що налагодив військову інженерію Джорджа Вашингтона і згодом очолив повстання Польщі. Біля підніжжя статуї косінера і пораненого повстанця. На іншій площі столиці США є статуя Казимира Пуласького, який бився проти росіян у Бердичеві та інде, емігрував після краху Барської конфедерації, створив американську кінноту і помер на рани [2, с. 12]. Вашингтон мав вояків-українців Петра Полина, Івана Моха, Івана Отамана.

Не чужий Україні й засновник флоту США. Шотландець Пол Джонс виріс з юнги до судновласника і плантатора, у Війні за незалежність лейтенантом Континентального флоту 1775 р. підняв прапор Конгресу на щоглі брига «Альфред», мав також кораблі «Провіденс» і «Рейнджер». Під чорними вітрилами він спалив вночі британську ескадру в Уайтхевені. На розтрощеній палубі половина його людей загинула, а на вимогу здатися капітан сказав, що ще не почав бій, і взяв корабель скарбів на абордаж. Джонс вів ескадру американців і французів на Ліверпуль. Людовик XVI вручив йому золоту шпагу з діамантами, пасував лицарем Ордену св. Людовика. Чорний Корсар здобув 56 суден і наприкінці війни 1783 року був комодором на 74-гарматному кораблі «Америка».

Росія розпочала наступну війну проти Османів, але мала на Чорному морі лише веслувальну флотилію, а треба було перетяти комунікації фортець на Дунаї та Дніпрі. Катерина Друга залучила запорожців зі знищеної нею Січі та доручила видавати ліцензії каперам. Посол в Парижі Іван Симолін на термінову вказівку запросив Джонса. В Петербурзі 1788 р. той одержав з рук цариці патент контр-адмірала і поїхав до Григорія Потьомкіна в Херсон. В Дніпро-Бузькому лимані «Павел де Жонес» мав вітрильну ескадру: три кораблі та п'ять фрегатів. Він побалакав по-французьки з козацькою старшиною 6 червня і пішов на гичці до свого 24-гарматного «Св. Володимира». Раптом з імлі турецькі кораблі капудан-паші Ескі-Гасана обстріляли росіян, нездатних на поворот усі враз. Тоді півсотні козацьких чайок потягли російські скампавеї вперед, три ворожі фрегати сіли на міліну, а Пол Джонс довершив розгром і рятував шлюпками турків з води.

Ввечері 15 червня Пол Джонс відвідав козаків у захваті з їхньої звитяги. Кошовий Сидір Білий подарував йому шапку, чоботи, шаровари, червоний кунтуш, люльку і тютюн, пояс з пістолетами і коштовну шаблю. Особисто розвідавши вночі з запорожцем Іваном мілини, він 16 червня наразив на них 64-гарматний флагман капудан-паші, який втік, знову пішов у лиман, і капери зустріли ескадру нищівним вогнем кількасот гармат. Британський радник османів побачив Пола Джонса в

барвистому козацькому вбранні Війська Низового на містку «Св. Владимира» і потім в Англії казав, ніби Чорний Корсар навернувся в іслам. Антон Головатий потім визволив козаків з полону на острові Березань, та порубаний ятаганом Сидір Білий невдовзі помер. На похороні в Кінбурні був Олександр Суворов, а між запорожців Головатий і Пол Джонс [1].

Адмірал-нездара Насау фон Зіген заздрив і сварився, бо Джонс вимагав не палити, а здобувати кораблі. Потьомкін скаржився, ніби Пол знехтував наказ, злякався і прогавив турецькі судна, які спалив полковник Головатий. Попри наклепи, Катерина вшанувала Чорного Корсара орденом Св. Ганни, пропонувала Балтійський флот. На пораду Косцюшка він відмовився служити Росії. Видані в Единбурзі мемуари живили пригодницькі романи Фенімора Купера і Олександра Дюма. Призначений консулом Джонс вмер у Парижі 1792 р. Заспиртоване тіло в герметичній труні відвезено до США. Президент Теодор Рузвельт поховав Джонса у Військово-морській академії 1905 р. Він мав Золоту медаль Конгресу, інші нагороди. Пам'ятник є у Вашингтоні [1; 10; 12].

Міністр військово-морського флоту Стодерт спорудив у Таун-оф-Джордж в Меріленді 1788 р. будинок, де жив мер міста Юрія Форест, що втратив ногу у Війні за незалежність. В Джорджтауні єзуїти заклали університет. У Філадельфії Конгрес ухвалив мати столицю на Потомаку, і Вашингтон шукав місце. З цієї нагоди генерал Форест 29 березня 1791 р. влаштував учту. На вечері Президент уклав угоду з дев'ятнадцятьма землевласниками, які дали терен урядові. Будівництво Білого Дому почато 1792 р., а Капітолію – 1793 р.

Оселю Фореста 1800 р. придбав прибічник президента Адамса, правник Вільям Марбері, чий нащадки жили там до 1891 р. Далі споруда належала комерційним закладам, нічному клубові. Після реставрації 1986 р. зусиллями і коштом Координаційного Комітету допомоги Україні, кредитної спілки «Самопоміч», побратимської асоціації та інших осередків діаспори і добровольців 31 грудня 1992 р. уряд України купив будинок Фореста-Марбері, де відтоді перебуває українське посольство. Там 27 червня 1997 р. відкрито меморіальну кімнату Президента Вашингтона.

Син священика козацького роду з Ніжина, капітан Юрій Лисянський здійснив безліч плавань, жив у Філадельфії, Бостоні, Нью-Йорку, розмовляв з Джорджем Вашингтоном. Лисянський мав шлюп «Нева» в експедиції Крузенштерна 1803–1806 рр., відкривав острови в Тихому океані, описав Гаваї в «Мандрівці навколо світу» церковно-українською мовою, уклав словник гавайської мови. Він мав везти до Японії співзасновника Російсько-Американської компанії Резанова, з острова Кадьяк вивчав Аляску 1804–1805 рр. На острові Сітка було засновано Ново-Архангельськ.

Біля посольства України меморіал Френсиса Скота нагадує незламну рішучість патріотів у захисті від зазіхань колишньої метрополії. Британці сподівались у війні 1812–1814 рр. поновити владу над англомовними колоніями, що здобули незалежність. Британські кораблі обстріляли форт Мак-Генрі в Балтиморі, та замість капітуляції захисники піднесли великий прапор США, зшитий напередодні. Свідком події випадково став адвокат Френсис Скот і під її враженням написав вірш «Поцяткований зірками прапор». Покладений на застільну мелодію «Анакреон у небесах», твір набув визнання у Військово-морських силах 1889 р., в Білому Домі від 1916 р., а Конгрес 3 березня 1931 р. затвердив його національним гімном.

Біля Сан-Франциско росіяни 1809 року заснували Форт-Росс. Там були й українці, заслані на Сибір. Колоністами опікувались єпископи Іркутські й Нерчинські Інокентій (Неронович), Софроній (Кришталецький) і Михаїл (Миткевич), українці з Київської Духовної Академії. За єпископа Веніаміна (Багрянського) постала церква 1795 р. в Кадьяку, згодом Аляско-Алеутський вікаріат.

Інтелектуал Петро Полетика з Василькова Київської губернії став радником місії Росії у Філадельфії 1809 р., згодом повернувся туди і був посланником 1817–1822 рр. [15] Він представляв МЗС на конференції 1824 р. про стан Російсько-Американської компанії, а 1826 р. писав «Нарис внутрішніх умов Сполучених Штатів та їхніх політичних стосунків з Європою». Росія продала Аляску США 1867 р. Православний вікаріат підвищено до єпархії 1870 р. Третій єпископ, полтавець Володимир (Василь Соколовський) привіз з Холмської семінарії священників-українців [8].

Тарас Шевченко шанував і портретував афроамериканця, актора-трагіка Айри Олдріджа. Цей освічений інтерпретатор Шекспіра зазнав утисків від расистів і гастролював у Росії. Кобзар картав підлих рабів, що розпинають братів: «О роде суєтний, проклятий, коли ти видохнеш? Коли ми діждемося Вашингтона з новим і праведним законом? А діждемось-таки колись». За півтораєта років це цитував Президент Білл Клінтон у промові на Михайлівській площі в Києві. В Росії кріпаччину скасовано 1861, а рабство у США – 1863 р. Уряд Лінкольна в Громадянській війні бився проти сепаратизму Конфедерації. Вояки були звідусіль, і командир бригади генерал Василь Турчин мав прізвисько «грізний козак» [5].

Можна порівняти з поневірянням кримських татар долю народу черокі. Ці родичі ірокезів в Апалачах обробляли метали, билися проти французів, британців і американців, мали ферми і плантації, абетку і газету, конституцію та виборний уряд. На «шляху сліз» у примусовій депортації потойбіч Міссісіпі 1825–1826 років загинуло 4 тис. індіанців. Але культурний народ очуняв, створив першу в США мережу безкоштовних шкіл і налічує до 300 тис. людей. Предками Барака Обама по лінії бабусі, були раби, яких асимілювали черокі. В Києві жив і помер дослідник Голодомору Джеймс Мейс казав, що як черокі розуміє трагедію України. Він готував матеріали «Жнив скорботи» Роберта Конквеста, коли Конгрес США розслідував геноцид 1933 р. в п'ятдесятиріччя цього злочину.

У праці «До двохсотліття проголошення незалежності Америки та століття початку української еміграції до Коннектикуту» професор М. М. Воскобійник писав, як Агапій Гончаренко (Андрій Гумницький) після Київської семінарії був ченцем Печерської Лаври, дияконом при місії Росії в Афінах. «Нью-Йорк Таймс» писала про його літургію 1865 р. в церкві Трійці на 25 вулиці. Гончаренко видавав газету «Аляска геральд» 1867–1872 рр. з додатком «Свобода», вихваляв Шевченка і козацтво, заснував Клуб декабристів у Сан-Франциско і назвав свій хутір «Україна». На початку ХХ ст. селяни з Коломиї там мали Українсько-американську комуну, та за браком коштів Кооперативне братство існувало недовго. Гончаренка 1916 р. поховано в Хейворді [6].

Після імміграційної квоти 1861 р. понад 8 тис. щороку їхали з України. Після Івана Макогона з Заліщиків перші громади в Дербі та Сіморі у Конектикуті виникли 1877 р., потім у Фейрфілді, Шелтоні, Вудбриджі. Українці осіли в Нью-Йорку і Нью-Джерсі, в містах Пенсильванії – Кінгстоні, Пітсбургу, Гарісбургу, Мінеаполісі, Скрентоні. Урядовці реєстрували прибульців з Галичини, Буковини,

Закарпаття за країною походження: угорці, австрійці, поляки, русини. Бюро імміграції 1899 р. виокремило українців, до 1906 р. прибули 62 218, а 1907–1914 рр. втричі більше: 187 058. Вони йшли на шахти, фабрики, ферми, залізниці, пароплави.

Священик Іван Волянський з Галичини прибув 1884 р., за рік заснував греко-католицьку церкву в Шенандоа і Братство св. Миколая, перше українське товариство взаємодопомоги в Америці, а 1991 р. було 19 панотців з Галичини, Закарпаття і Пряшівщини. Лемки створили Асоціацію взаємодопомоги св. Василя Великого 1892 р. Греко-католики в Ансоні 1897 р. заснували парафію Петра і Павла, в Сауспорті 1913 р. філію Українського народного союзу, 1921 р. – Народний Дім. В Бриджпорті 1916 р. постала Українська Січ, філія Народного Союзу; філії Українського робітничого союзу 1913 і 1919 рр. з'єдналися 1933 р. у відділ ім. Михайла Грушевського, сприяли Рідній Школі, Просвіті, спілкам ветеранів. Римська Курія призначила греко-католикам США і Канади єпископів Сотера Ортинського 1907 р. і Микиту Будку 1910 р. Першу українську православну церкву збудовано 1915 р. [7; 8].

До Чикаго 1893 р. прибув лікар Володимир Сіменович і 40 років очолював там українство. Була православна церква, а парафія св. Отця Миколая 1905 р. мала на меті школу, клуби, читальню. Сіменович, парох Микола Струтинський і адвокат Стефан Янович утворили Братство св. Миколая 1906 р., філію Українського народного союзу, що виник у Шамокіні в Пенсильванії 1894 р. Сіменович заснував Просвіту 1912 р. Її секретар, дружина священика Емілія Струтинська 1917 р. скликала 1917 р. красивий з'їзд жінок, що почав «З'єднання українських жінок в Америці». Чикаго 1918 р. мав 9 філій Народного союзу. Виходив кварталник «Рання зоря». Юрій Маслій, Йосиф Коцовський і Лука Різа створили Українську народну церкву св. Трійці 1915 р. Лікарі Сіменович і Стефан Гриневецький 1917 р. розпочали журнал «Україна» [11].

Після революції в Україні віче в Чикаго 30 травня 1918 р. зібрало до 10 тис. осіб. Штат Іллінойс 1935 р. налічував до 41 тис. українців. Державники, соціал-демократи, комуністи, гетьманці, націоналісти та інші групи мали 110 громадських, спортивних, культурних, освітніх спілок. Віце-президент Українського народного союзу доктор Мирон Куропась з університету Чикаго змалював українство Іллінойсу 1890–1948 рр. Від 1909 р. виникали хори, після 1920 р. драматичні гуртки, танцювальні ансамблі, оркестри. Музичний критик Юджін Стінсон у «Чикаго Дейлі Ньюс» назвав Український хор одним з кращих в Америці. Василь Авраменко влаштував Український фестиваль 1932 р. Митці-аматори інсценували класичні твори «Катерину», «Запорожця за Дунаєм», «Сорочинський ярмарок», «Марусю Богуславку» тощо. На виставці «Століття Поступу» до ювілею Чикаго 1933 р., український павільйон відвідало 1,8 млн. людей [14].

Світ шанує Ігоря Сікорського з Києва, американського конструктора перших багатомоторних літаків, гелікоптерів і гідропланів. Сполучені Штати надали притулок багатьом науковцям. Син адвоката зі Львова, фізик Юлій Лілієнфільд працював у Німеччині, від утисків євреїв 1926 р. виїхав до Америки. Він винайшов напівпровідниковий підсилювач-прототип транзисторів, мав 75 патентів. Володимир (Вільям) Джус з Чирнихівців біля Збаража на Тернопіллі оселився у Вест-Айсліпі біля Нью-Йорку. Вдосконаленням в авіатехніці він збагатів, а власником фабрик, фінансував бібліотеки, школи, музеї, разом з іншими меценатами 1948 р. заснував Український Інститут Америки, обраний його

президентом. Малося на меті сприяння культурі, мистецтву, освіті, науці. Завдяки дотації Джуса 1955 р. придбано будинок на 5 авеню в Нью-Йорку, що спорудив Чарлз Гілберт 1898 р. в стилі еклектичного ренесансу. Інститут співпрацює з Українською Вільною Академією Наук, університетськими осередками славістики, радіостанціями «Свобода» і «Голос Америки».

Родини Івана Пилипів та Василя Єленяка з Небиліва біля Калуша на Станіславщині 1891 р. почали українство в Канаді, що заслуговує на окремий розгляд, як і діаспора ХХ–ХХІ ст. Еміграція до 1914 рр. охопила півмільйона українців. Другу хвилю спричинили міжвоєнні негаразди. В третій до 100 тис. біженців з України уникли радянських репресій після Світової війни. Після Перебудови і досі четверта хвиля має матеріальні спонуки. Порівняймо динаміку демографії. Росія за радянської доби мала 10-15 млн. українців, 1989 р. понад 4,3 млн., а за статистикою 2002 р. лише 2,9 млн., себто 2% населення. Натомість у Канаді 2001 р. понад 1071 тис. українців (на 1,6% більше 1991 р.) а в Сполучених Штатах 893 тис. українців, на 152 тис. більше 1990 р. [15]. Приріст завдячує новоприбульцям (20%) і високій народжуваності.

Варто порівняти питому вагу українства з Полонією та іншими етнічними громадами за глобалізації та відмови США від асиміляційних ідей плавильного казана на користь мультикультурної толерантності. Знання специфіки взаємин дає змогу доцільно налагодити співпрацю. У Вітчизняній війні проти російської агресії нині допомога США в захисті суверенітету і територіальної цілісності відіграє першорядну роль для повернення України до грона цивілізованих націй.

Література:

1. Conrad, Dennis M. John Paul Jones. // E. Gordon Bowen-Hassell, Dennis M. Conrad, and Mark L. Hayes. *Sea Raiders of the American Revolution: The Continental Navy in European Waters.* – Washington, DC: Naval Historical Center, 2003.
2. Count Casimir Pulaski: From Poland to America, A Hero's Fight for Liberty. New York: The Rosen Publishing Group.
3. Kuropas, Myron B.; Shust, Maria; Pevna, Chrystyna (1984). *To Preserve A Heritage: The Story of the Ukrainian Immigration in the United States.* New York: The Ukrainian Museum.
4. Loker, Aleck. *The Adventures of John Smith.* First. Greensboro, North Carolina: Morgan Reynolds Publishing, 2006.
5. Magocsi, Paul R., ed. (1979), *The Ukrainian Experience in the United States: A Symposium, Sources and documents,* Cambridge, Mass.: Harvard Ukrainian Research Institute.
6. *The Ukrainians in America: 1608–1975.* Compiled and Edited by Vladimir Wertsman. New York: Oceana Publications. – 1976.
7. Гайдай Л. *Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях.* – Луцьк: Вежа. – 2000.
8. *Довідник з історії України.* – За ред. І. Підкови та Р. Шуста. – К.: Генеза. – 1993.
9. *Дослідження про українців Нью-Йорку-Нью-Джерзі // Свобода (газета).* – 2010. – 26 листопада. – С. 13, 18.
10. Кравцевич-Рожнецький В. Сидір Білий і Чорний Корсар. Як козаки з засновником ВМС США воювали // *Українська правда. Історична правда.* – 2016. – 27 лютого.
11. Лазебник С. Українці за кордоном: екскурс в історію // *Персонал. Всеукр. освітянський тижневик.* – № 20 (272). – 2008. – 27 травня-2 червня.
12. Морісон С. М. *Джон Пол Джонс: Біографія моряка.* – Київ: Основи, 2012.
13. Савчук М. *Колумб з Коломиї.* – Коломия: Вік, 2008.
14. *Українці в Чикаго і Іллінойса / Ред. Дарія Маркусь.* – Чикаго. – 1989.
15. *Українські вчені за кордоном.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.logos.biz.ua/proj/vynahid/vol2/0>

Mykhailo Kirsenko, DrSc (Dr Hab, history), Professor; National University of Kyiv-Mohyla Academy, Diplomatic Academy of Ukraine at the Ukraine. Foreign Ministry; Academy of Management in Warsaw

BACKGROUND AND ORIGINS OF UKRAINIAN-AMERICAN MUTUALITY

The article analyzes origins of US-Ukrainian relation through describing first sporadic contacts of Ukrainians and Poles from Ukraine with America in the 17th and 18th cent., their participating in early pioneer settlements, Naval contacts (e.g. a story of American hero as a commander of Cossack Fleet), naming some symbolic memorial places and (like the Ukraine's Embassy building and its role in the history of Washington D.C.), describing participation of some Ukrainians in the American Revolution (the War for Independence) and Civil War, Taras Shevchenko's sympathy to American ideals, characterizing economic motivation and political causes of the main stages of Ukrainian mass emigration from Austria-Hungary and the Russian Empire to North America in the 19th and 20th centuries. The author analyzes statistic data and reveals Ukrainian Diaspora density and distribution in various regions, compares the native Americans tragic destiny to Soviet genocides of Ukrainians, depicts the place and role of Ukrainian ethnic communities and unions in American society and politics, professional trades of Ukrainians in the USA, schools, public organizations, women movement, Orthodox and Greek Catholic churches, mutual assistance, choirs, music concerts, theatrical performances, folk art festivals, newspapers, revues, some names and examples of the most important Ukrainians' contributions to the U.S. social prosperity and developments, technical inventions, scientific and cultural achievements. The great attention is also paid to the USA significance in support of Ukraine's strive for democracy.

Key words: Ukraine, USA, emigration, Diaspora, wars, public organizations, culture, mutual impacts. **Key words:** Ukraine, USA, emigration, Diaspora, wars, public organizations, culture, mutual impacts.

УДК 94(477)

Ірина Матяш,
доктор історичних наук, професор,
Інститут історії України НАН України,

ПЕРЕДОВА ГРУПА ГЕНЕРАЛЬНОГО КОНСУЛЬСТВА США В КИЄВІ: ЗАВДАННЯ ТА ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. В статті розглянуто діяльність передової групи генерального консульства США в Києві. Офіційне функціонування установи розпочалося 8 жовтня 1976 р. Першим її керівником був співробітник Державного департаменту Ральф С. Портер. Питання, пов'язані з підготовкою приміщень для розташування передової групи в Києві, було покладено на Управління з обслуговування консульського корпусу Київського міськвиконкому. Завдання передової групи полягали у вирішенні організаційних питань відкриття генерального консульства США в Києві. Співробітники передової групи виконували й представницькі функції, брали участь у протокольних заходах, але не мали консульських функцій щодо видавання віз, паспортів, оформлення запитів на в'їзд, легалізації документів тощо. Наступним керівником передової групи став Девід Х. Суорц. В цей час передова група розпочала роботу, яка в перспективі мала розгорнутися в багатоаспектну діяльність у сфері культури, науки, економіки і торгівлі. Вказано на інтерес представників передової групи до діяльності консульства США у Києві в 1918 р. Відомості про перебування в Києві консула США Джеймса Даггеса Дженкінса в 1918 р. подано за матеріалами дипломатичного архіву Євгена Слабченка.

Ключові слова: Україна, США, передова група генерального консульства США, Томас М. Трейсі.

Українсько-американські відносини – досить «популярна» тема української історіографії історії міжнародних відносин та зовнішньої політики від часу відновлення державної незалежності України. До сфери наукових інтересів дослідників потрапляли різноманітні проблеми: від заснування перших